

Asia: VN/33963/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten uudistaminen

Kotoutumiskoulutusten järjestäminen pelkästään työvoimakoulutuksina yhdenmukaistaa palvelua, mikä nähdään pääsääntöisesti hyvänä asiana. Järjestämiseen varatut resurssit tulevat kuitenkin olemaan puutteelliset rahoitusmallin muuttuessa, ja alustavien laskelmien mukaan kotoutumiskoulutuksia ei pystytä esityksessä suunnitellulla rahoitusmallilla järjestämään alueellamme tarvittavaa määrää.

Kotoutumiskoulutuksen saavutettavuus on tärkeää myös työssä ja työvoiman ulkopuolella oleville. Kotoutumiskoulutuksen rahoituksen pienentyminen heikentää edelleen työssä olevien ja toisaalta työvoiman ulkopuolella olevien mahdollisuuksia saada suomen kielen koulutusta ja tukea kotoutumiseen.

Kotoutumisen edistämisen rahoituksen säästöt

Työvoimaviranomaisen tulee järjestää kotoutumiskoulutusta suuremmalle asiakasmäärälle kuin aiemmin, mutta tätä ei huomioida siihen kohdennettavassa rahoituksessa. Rahoitus siirtyy nykyisen kaltaisena ainoastaan luku- ja kirjoitustaidon koulutusten osalta, mutta varsinaisiin kotoutumiskoulutuksiinkin tarvittaisiin kokonaisuutena nykyisen tasoinen rahoitus, jotta palvelut voitaisiin järjestää tarkoituksenmukaisella tavalla.

Hallituksen esityksen mukaan kotoutumiskoulutuksiin varattava rahoitus on jo huomioitu

valtionosuusrahoituksessa ja vapaan sivistystoimen rahoitus on nähty päällekkäisenä rahoituksena kotoutumiskoulutuksiin. Käytännössä kotoutumiskoulutuksia tulee järjestää suuremmalle asiakasryhmälle kuin aiemmin, mutta työllisyysalueen käytettävissä oleva rahoitus kokonaisuutena pienenee.

Esityksessä toivotut säästöt kotoutumiskoulutuksista aiheuttavat lisäksi kasvavia oheiskustannuksia, koska kaikille ei todennäköisesti pystytä tarjoamaan kotoutumiskoulutusta ja myös koulutukseen pääsemisen odotusajat pitenevät. Tämä heikentää ulkomailta muuttaneiden työllistymisen edellytyksiä merkittävästi.

Mikäli kunnilta poistetaan mahdollisuus hakea korvausta kiintiöpakolaisten vastaanottoon varautumisen kustannuksista, heikentää se kuntien edellytyksiä kantaa vastuuta Suomen kansainvälisistä velvoitteista ja yhdessä muiden Euroopan valtioiden kanssa sovitusta taakanjaosta. Mikäli lakimuutos etenee esitetyllä tavalla, tulee kaupungin harkittavaksi pakolaisten vastaanotosta solmitun sopimuksen purkaminen Elinvoimakeskusten kanssa.

Kotoutumisen tavoitteet ja velvoittavuuden lisääminen

-

Alkuvaiheen palveluprosessin muutokset

-

Muut huomiot

Kotoutumista tukevien palvelujen tavoitteiden ja rahoituksen selkeyttäminen ovat tavoiteltavia.

Myönteisenä näemme informatiivisten viittausten karsimisen ja tarpeettomat viittaukset muihin lakeihin tai eri organisaatioiden lakisääteisiin tehtäviin. Viittausten karsimisen voi olettaa terävöittävän

kotoutumista tukevan lain merkitystä. Koska kuntia veloitetaan kantamaan laajaa vastuuta kotoutumisen edistämisestä, on tähän nähden oikea suunta se, että osasta valtion suunnittelu- ja seurantatehtäviä luovuttaisiin.

Vapaan sivistystoimen koulutukset saattaisivat loppua rahoitusmallin muuttuessa, mikä on iso asia paikkakunnille ja niiden elinvoimalle. Pohjois-Karjalassa kotoutumiskoulutusta on järjestetty Kiteellä ja Lieksassa vapaan sivistystoimen toimesta. Nämä kotoutumiskoulutukset ovat merkittävä osa Pohjois-Karjalan vapaan sivistystoimen oppilaitosten toimintaa ja mikäli kotoutumiskoulutukset

näissä oppilaitoksissa päättyisivät niiden toimintaedellytykset heikkenevät. Tästä aiheutuva opiskelijamäärien vähentyminen voi johtaa kuntien elinvoiman heikkenemiseen, koska vapaan sivistystoimen lähiopetuksena tapahtuvat kotoutumiskoulutukset tullaan näillä paikkakunnilla korvaamaan todennäköisesti verkkomuotoisena kotoutumiskoulutuksena työvoimaviranomaisen vähäisten resurssien vuoksi. Opiskelijoiden osalta tämä on valitettavaa, koska lähikoulutus tarjoaa oman yhteisön ja helpottaa siten kotoutumista paremmin kuin verkkokoulutus. Arvioimme, että Pohjois-Karjalassa kotoutuja-asiakkaat keskittyisivät näiden muutosten myötä entistä enemmän pelkästään Joensuun alueelle.

Kotoutumiskoulutusten järjestäminen edelleen vapaan sivistystoimen oppilaitoksissa voisi olla mahdollista ostopalveluna hankkimalla työvoimakoulutusta vapaan sivistystoimen oppilaitoksilta mikäli tähän riittää rahoitusta uudessa mallissa. Tämä edellyttäisi toki myös kyseisiltä oppilaitoksilta panostusta kehittämiseen.

Vartiainen Riikka
Joensuun kaupunki/työllisyyspalvelut